CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD	PESEL

Miejsce na naklejkę.
Sprawdź, czy kod na naklejce to **M-100**.
Jeżeli tak – przyklej naklejkę.
Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

Egzamin maturalny *Formuła 2023*

JĘZYK POLSKI

ARKUSZ **1**

Poziom podstawowy
Arkusz 1. (testy)

Symbol arkusza
MPOP-P1-**100**-2605

DATA: **4 maja 2026 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**

CZAS TRWANIA: **240 minut**

(łącznie na rozwiązanie testów i napisanie wypracowania)

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA ZA ARKUSZ 1. (TESTY): **25**

Przed rozpoczęciem pracy z arkuszem egzaminacyjnym

1. Sprawdź, czy nauczyciel przekazał Ci **dwa właściwe arkusze egzaminacyjne**, tj. arkusze we **właściwej formule**, z **właściwego przedmiotu** na **właściwym poziomie**, oznaczone 1 i 2 – jeden z testami, drugi z wypracowaniem.
2. Jeżeli przekazano Ci **niewłaściwe** arkusze – natychmiast zgłoś to nauczycielowi. Nie rozrywaj banderol.
3. Jeżeli przekazano Ci **właściwe** arkusze – rozerwij banderole po otrzymaniu takiego polecenia od nauczyciela. Zapoznaj się z instrukcją na stronie 2.

Układ graficzny
© CKE 2022

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy ten arkusz egzaminacyjny (z testami) zawiera 19 stron (zadania 1–16). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na pierwszej stronie arkusza oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
3. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Nie wpisuj żadnych znaków w tabelkach przeznaczonych dla egzaminatora. Tabelki są umieszczone na marginesie przy każdym zadaniu.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.

Zadania egzaminacyjne są wydrukowane na następnych stronach.

Część 1. Test *Język polski w użyciu*

Przeczytaj uważnie teksty, a następnie wykonaj zadania umieszczone pod nimi. Odpowiadaj **tylko na podstawie tekstów** i tylko **własnymi słowami** – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tylu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.

Tekst 1.

Agnieszka Krzemińska
Kamień, papier, chmura

Verba volant, scripta manent, czyli „słowa ulatują, pismo pozostaje" – twierdzili Rzymianie. I mieli rację. Wszystko zaczęło się od paleolitycznych łowców – zbieraczy, którzy na ścianach jaskiń południowej Francji i Hiszpanii już ponad 40 tysięcy lat temu uwiecznili wizerunki zwierząt. Przyczyny powstania sztuki naskalnej pozostają tajemnicą, ale niewykluczone, że jedną z nich była niedoskonała ludzka pamięć, która wymagała jakiejś graficznej pomocy w utrwalaniu ważnych informacji.

Człowiek pisał na wszystkim, co miał pod ręką: na kamieniu, na glinie, na papirusie, na jedwabiu, na pergaminie, wreszcie – na papierze. Pergamin został wyparty przez papier dopiero w połowie XV wieku, gdy pojawiła się maszyna drukarska. Od tego momentu zmieniały się jedynie sposoby produkcji papieru i narzędzia piśmiennicze: gęsie pióro zaopatrzono w stalówkę, potem zmieniono je na pióro wieczne ze zbiorniczkiem na atrament, a w końcu – na długopis. Wykorzystywanie klawiatury to dziejowa nowość: mimo że pierwszą maszynę do pisania opatentowano w XIX wieku, to zdecydowana większość ludzi pisała ręcznie aż do momentu, gdy w domach na stałe zagościły komputery, a w naszych kieszeniach – smartfony.

Dziś szkoła jest jedną z ostatnich instytucji, w których długopisy trzymają się mocno, ale trochę za wcześnie, by mówić o śmierci papieru, służącego nam przez dwa tysiące lat. Przede wszystkim dlatego, że nowoczesne nośniki cyfrowe nadal są zawodne. Awaria komputera sprawia, że możemy stracić dane w nim zgromadzone. Z tego powodu ich bardziej zapobiegliwi użytkownicy zapisują ważne treści w wielu miejscach, również w chmurze. Niestety, dostęp do niej wymaga prądu, połączenia z siecią i jakiegoś urządzenia nawiązującego z nią kontakt. Ponadto w pościgu za coraz to nowszymi sposobami przechowywania treści, których wytwarzamy bardzo dużo, może nawet – za dużo, jesteśmy zmuszeni stale kupować nowe nośniki i zwiększać pojemność energochłonnych serwerów, przez co przyczyniamy się do produkcji elektrośmieci i do zużywania kurczących się zasobów energii.

Papier (choć powoli staje się produktem luksusowym i drogim) jest prostszy w użyciu, ponieważ do zapisu wystarczają ręka i ołówek, a do odczytania – oczy. Wbrew powszechnemu przekonaniu celulozowe kartki są dość trwałe, bo – jeśli nie spłoną – mogą z powodzeniem przetrwać 400 lat, podczas gdy zapis na taśmie magnetycznej znika po pół wieku, a na pendrivie typu flash – nawet po kilku latach. Z kolei teksty zapisane ręką ludzką przed wiekami na tradycyjnych nośnikach można odczytać, mimo że czas wytarł ich zarysy albo sprawił, że atrament wyblakł. Nowoczesne technologie umożliwiają wręcz odszyfrowywanie niewidocznych gołym okiem palimpsestów[1], będących prawdziwą skarbnicą wiedzy o dawnych pokoleniach. Zapis analogowy ma jeszcze jedną zaletę – trudniej go podrobić niż zapis cyfrowy.

Rozwój technologiczny sprawia, że nie przestaniemy korzystać z nośników cyfrowych, ale dla pewności powinniśmy sięgać także po te tradycyjne, które mają również walor estetyczny – nawet najlepszej jakości zdjęcie zabytkowego papirusu na ekranie komputera nie robi takiego wrażenia jak zobaczenie oryginału w muzealnej gablocie na własne oczy.

Agnieszka Krzemińska, *Kamień, papier, chmura*, materiał własny CKE.

[1] Palimpsest – starożytny lub średniowieczny rękopis pisany na pergaminie, z którego wytarto wcześniejsze teksty.

Tekst 2.

Olaf Szewczyk
Biblioteka w kieszeni

„Jeśli widzę dalej, to tylko dlatego, że stoję na ramionach olbrzymów" – powiedział Isaac Newton, wielki angielski uczony, odkrywca prawa powszechnego ciążenia. Prawdą jest, że każdy naukowiec może zrobić krok do przodu na ścieżce poznania tylko dlatego, że inni przetarli przed nim szlak. Ustalenia naszych poprzedników są warunkiem dzisiejszego postępu. Wiedza przez nich zgromadzona nie byłaby jednak nic warta, gdyby nie została utrwalona dla potomnych. To dzięki wynalezieniu pisma mogła rozwinąć się nauka, a w konsekwencji – dzisiejsza cywilizacja. Gdyby nie pismo, bylibyśmy dziś wciąż na etapie kultury zbieraczy i łowców. Z drugiej strony – warto zastanowić się, jak bardzo zaawansowana mogłaby być dziś nasza cywilizacja, gdyby ogrom ważnych ustaleń naszych przodków nie przepadł bezpowrotnie: ustaleń zapisanych w formie rękopisów, które spłonęły w pożarach, zbutwiały lub po prostu rozpadły się ze starości. Ilu ważnych pism Arystotelesa, zaginionych na przestrzeni wieków, nigdy nie mieliśmy szansy przeczytać?

Nietrwałość dawnych nośników informacji to tylko jedna z wad zapisu danych na glinianych tabliczkach, na papirusie, na pergaminie lub na papierze. Olbrzymim ograniczeniem był mały zasięg tak przechowywanej wiedzy. Zapisywane ręcznie, nierzadko w jednym tylko egzemplarzu, kłopotliwe w kopiowaniu, tradycyjne nośniki pisma miały, siłą rzeczy, charakter skrajnie elitarny. Wiedza nie miała zatem szansy rozprzestrzeniać się tak jak dzisiaj. Co więcej, przy małej liczbie istniejących egzemplarzy niefortunne zdarzenia losowe, jak pożar biblioteki, mogły na zawsze wymazać dane informacje z zasobu wiedzy ludzkości. Wynalezienie druku przez Gutenberga w znacznej mierze ograniczyło skalę tego problemu, ponieważ książki – drukowane w wielu egzemplarzach – okazały się nieporównywalnie bardziej dostępne niż rękopisy. Prawdziwy przełom przyniosło jednak dopiero pojawienie się cyfrowych nośników danych.

Dzisiejsze, elektroniczne nośniki danych są wolne od wielu ograniczeń tradycyjnych form przechowywania informacji. Możemy zapisywać treści w dużej liczbie kopii jednocześnie, a przechowywanie w chmurze sprawia, że są one bezpieczne: gdyby jeden z serwerów obsługujących daną chmurę uległ awarii, wciąż będą istnieć kopie zapasowe przechowywane na innych, bliźniaczych komputerach. Z kolei publikacja w medium elektronicznym – np. za pomocą poczty, medium społecznościowego, strony internetowej – pozwala na natychmiastowe przekazanie informacji wszystkim zainteresowanym.

Niezwykłe jest to, jak wiele informacji zapisanych w formie cyfrowej można zmieścić na elektronicznym nośniku. Niewielki czytnik książek, wyposażony w ekran dotykowy, na którym

wyświetlają się kolejne strony lektury, może pomieścić tyle powieści, ile – w formie tradycyjnych papierowych woluminów – wypełniłoby wielkie biblioteki. Zbiory gigantycznej Biblioteki Kongresu USA, której półki, zastawione książkami, mają łączną długość prawie półtora tysiąca kilometrów, zajęłyby – utrwalone w formie cyfrowej – kilkanaście terabajtów danych. Wszystkie te dane moglibyśmy dziś zapisać na nośniku USB, nie większym niż breloczek do kluczy.

Olbrzymia pojemność cyfrowych nośników danych to nie tylko wygoda i oszczędność miejsca. To także konieczność w świecie dzisiejszej nauki, z jej wielkimi, wciąż rosnącymi zasobami wiedzy. Jest jej już tak wiele, że nawet uczeni o wąskich specjalizacjach miewają trudność z przyswajaniem wszelkich ustaleń dla nich istotnych. Nasze mózgi nie są przecież ewolucyjnie przystosowane do przechowywania tak wielkich zbiorów danych. Dzięki technologiom cyfrowym możemy jednak nie tylko gromadzić praktycznie dowolne ilości informacji, lecz także łatwo te zbiory przeszukiwać, i to błyskawicznie, przykładowo: dzięki filtrowaniu plików pod względem występowania konkretnych słów kluczowych lub zwrotów. W przypadku tradycyjnych, niecyfrowych form zapisu, takich jak książki, nie byłoby to możliwe. Łatwość korzystania ze zdigitalizowanych zasobów sprawia zatem, że biblioteki coraz częściej będziemy nosić w kieszeni.

Olaf Szewczyk, *Biblioteka w kieszeni*, materiał własny CKE.

1.
0–1–2

Zadanie 1. (0–2)

Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń odnoszących się do tekstu Agnieszki Krzemińskiej oraz do tekstu Olafa Szewczyka. Zaznacz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W tekście Agnieszki Krzemińskiej zauważono rolę nowoczesnych technologii w odczytywaniu rękopisów.	**P**	**F**
W tekście Olafa Szewczyka przedstawia się skutki wynalezienia pisma i druku.	**P**	**F**
W każdym z tekstów jest mowa o mnogości informacji wytwarzanych współcześnie.	**P**	**F**

2.
0–1

Zadanie 2. (0–1)

Na podstawie tekstu Olafa Szewczyka wyjaśnij, czym pod względem dostępu do wiedzy różnią się cyfrowe nośniki informacji od dawnych nośników informacji.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 3. (0–1)

3.
0–1

Czy w tekście Agnieszki Krzemińskiej i w tekście Olafa Szewczyka wyrażono taką samą ocenę papieru jako nośnika informacji? Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do każdego z tekstów.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 4. (0–1)

4.
0–1

Rozstrzygnij, czy myśl wyrażona w sentencji rozpoczynającej tekst Agnieszki Krzemińskiej jest zgodna z odczytaniem sentencji Newtona zawartym w 1. akapicie tekstu Olafa Szewczyka. Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do każdego z tekstów.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 5. (0–1)

5.
0–1

Uzasadnij, że wyraz *chmura* użyty w tekście Agnieszki Krzemińskiej jest neologizmem znaczeniowym.

.....

.....

.....

.....

.....

6.
0–1–2–3–4

Zadanie 6. (0–4)

Na podstawie <u>obu tekstów</u> napisz notatkę syntetyzującą na temat: tradycyjne a cyfrowe sposoby przechowywania informacji. Twoja wypowiedź powinna liczyć 60–90 wyrazów.

Uwaga: w ocenie wypowiedzi będzie brana pod uwagę poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna.

	Miejsce dla egzaminatora
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____
.....	_____

Część 2. Test historycznoliteracki

Wykonaj zadania. Odpowiadaj tylko **własnymi słowami** – chyba że w zadaniu polecono inaczej. Udzielaj tylu odpowiedzi, o ile Cię poproszono.

Zadanie 7. (0–2)

Zapoznaj się z poniższym plakatem.

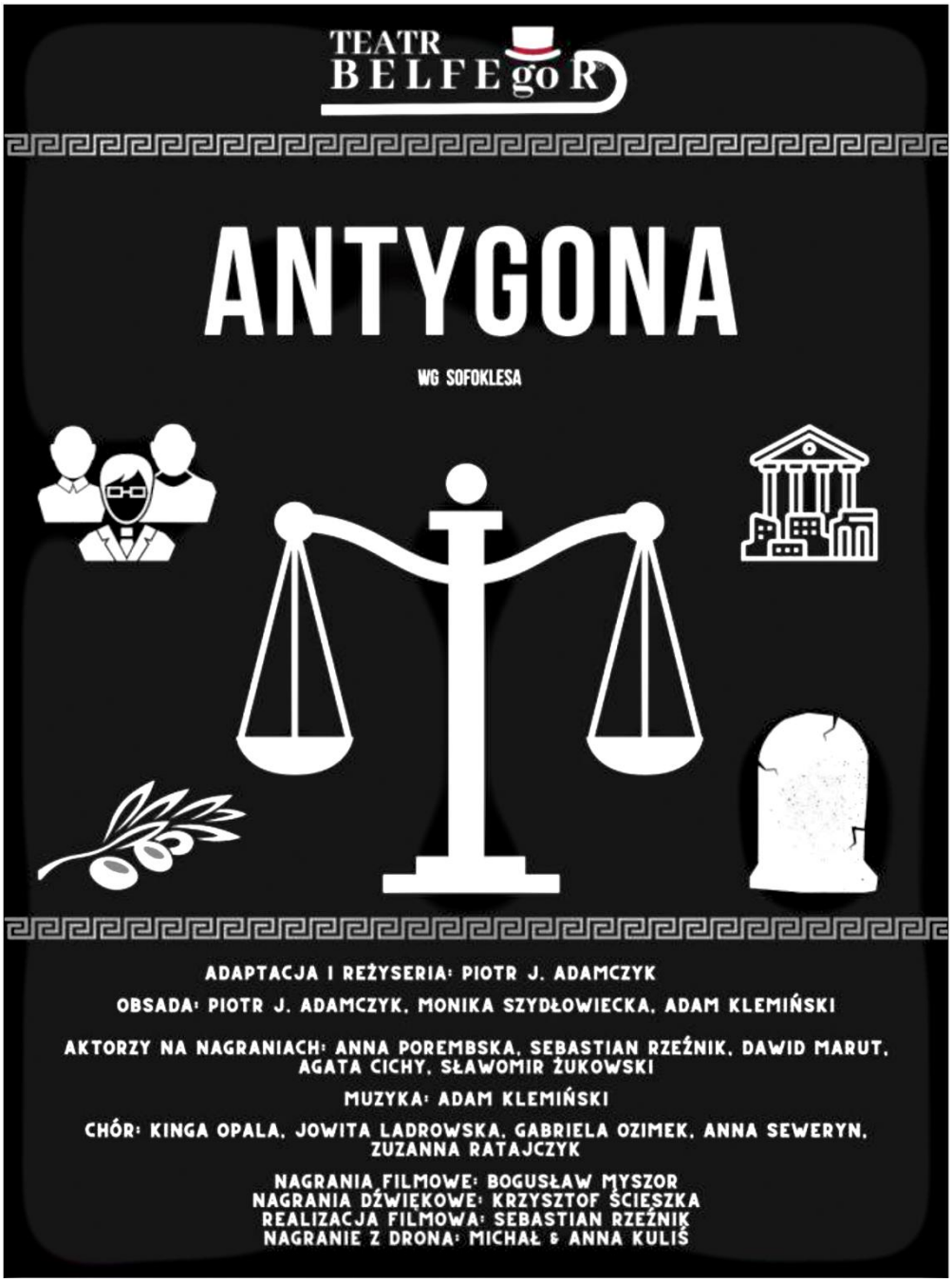

www.tychy.pl

7.
0–1–2

Na plakacie za pomocą różnych elementów graficznych przedstawiono interpretację *Antygony* Sofoklesa. Wybierz dwa elementy graficzne i wyjaśnij ich sens w kontekście problematyki tego utworu.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 8. (0–1)

Przeczytaj poniższe fragmenty tekstów.

Tekst 1.

Człowiek średniowieczny pojmował swe stosunki ze Stwórcą na wzór relacji między królem a wasalami. Hołd łączył ich więzią osobistą i nierozerwalną.

Na podstawie: André Vauchez, *Duchowość średniowiecza*, tłum. Hanna Zaremska, Gdańsk 2004.

Tekst 2.

Pieśń o Rolandzie

CLXXVI

Hrabia Roland leży pod sosną. […] Wiele rzeczy przychodzi mu na pamięć: tyle ziem, które zdobył dzielny rycerz, i słodka Francja, i krewniacy, i Karol Wielki, jego pan, który go wychował. Płacze i wzdycha, […] bije się w piersi i prosi Boga o przebaczenie: „Prawdziwy Ojcze, któryś nigdy nie skłamał, […] ocal moją duszę od wszystkich niebezpieczeństw za grzechy, którem popełnił w życiu!”. Ofiarował Bogu swą prawą rękawicę, święty Gabriel wziął ją z jego dłoni. Opuścił głowę na ramię; doszedł, ze złożonymi rękami, swego końca. Bóg zsyła mu swego anioła Cherubina i świętego Michała opiekuna; z nimi przyszedł i święty Gabriel. Niosą duszę hrabiego do raju.

Pieśń o Rolandzie, [w:] *Arcydzieła francuskiego średniowiecza*, tłum. Tadeusz Żeleński (Boy), Anna Tatarkiewicz, Warszawa 1968.

Czy w przytoczonym fragmencie *Pieśni o Rolandzie* została odzwierciedlona relacja między człowiekiem a Bogiem opisana przez André Vaucheza? Uzasadnij odpowiedź.

8.
0–1

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 9. (0–1)

W którym z przytoczonych fragmentów pieśni Jana Kochanowskiego znajduje się nawiązanie do stoicyzmu? Zaznacz właściwą odpowiedź, wybraną spośród podanych A–D.

9.
0–1

A. Złota to strzała i krom wszego[1] jadu była,
Którą mię niepochybna Miłość ugodziła.
Bo ja w swym miłowaniu troski nie najduję,
Owszem, radość na sercu niewymowną czuję.

Jan Kochanowski, *Pieśń 4*, *Księgi pierwsze*, [w:] tegoż, *Pieśni*, Wrocław 1997.

B. A nigdy nie zabłądzi,
Kto tak umysł narządzi[2],
Jakoby umiał szczęście i nieszczęście znosić:
Temu mężnie wytrzymać, w owym sie nie wznosić.

Jan Kochanowski, *Pieśń 9*, *Księgi pierwsze*, [w:] tegoż, *Pieśni*, Wrocław 1997.

C. Królom moc na poddane[3] i zwierzchność dana,
A królowie zaś mają nad sobą Pana,
Który wszystkiemu światu sam rozkazuje,
Na ziemi i na niebie wiecznie króluje.

Jan Kochanowski, *Pieśń 16*, *Księgi pierwsze*, [w:] tegoż, *Pieśni*, Wrocław 1997.

D. A nam wina przynoście.
Z wina dobra myśl roście[4],
A frasunek podlany
Taje by śnieg zagrzany.

Jan Kochanowski, *Pieśń 24*, *Księgi pierwsze*, [w:] tegoż, *Pieśni*, Wrocław 1997.

[1] Krom wszego – bez żadnego.
[2] Narządzi – przygotuje.
[3] Moc na poddane – tu: władza nad poddanymi.
[4] Roście – rośnie.

Zadanie 10. (0–1)

Przeczytaj poniższy utwór literacki oraz zapoznaj się ze zdjęciem muralu.

Tekst 1.

Ignacy Krasicki
Jagnię i wilcy

Zawżdy[1] znajdzie przyczynę, kto zdobyczy pragnie:
Dwóch wilków jedno w lesie nadybali[2] jagnię.
Już go mieli rozerwać; rzekło: „Jakim prawem?”
„Smacznyś, słaby i w lesie!” – Zjedli niezabawem[3].

[1] Zawżdy – stale, zawsze.
[2] Nadybać – niespodzianie znaleźć, spotkać kogoś, coś; natrafić na coś.
[3] Niezabawem – zaraz potem.

Ignacy Krasicki, *Jagnię i wilcy*, [w:] tegoż, *Bajki*, Wrocław 1989.

Tekst 2.

Mural *Człowieczy los* powstał w ramach projektu zrealizowanego przez Fundację Open Art Projects; został namalowany w Warszawie przez grupę „Twożywo” z Polski i grupę „Farbfieber” z Niemiec, www.twożywo.art.pl

Czy w bajce *Jagnię i wilcy* Ignacego Krasickiego oraz na muralu wyrażono taką samą refleksję o życiu człowieka? Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do każdego z tekstów.

10.
0–1

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 11.

Przeczytaj poniższy fragment tekstu.

Olga Tokarczuk
Lalka i perła

[…] to człowiek oddany historii, choć w gruncie rzeczy jej nierozumiejący; […] upatrujący własnego indywidualnego zbawienia w Napoleonie, wyzwoleniu, powstaniach i wojnach. […] To także człowiek przywiązany – do ludzi, do opinii, do miejsca.

Olga Tokarczuk, *Lalka i perła*, Kraków 2019.

Zadanie 11.1. (0–1)

Który bohater *Lalki* Bolesława Prusa został opisany w przytoczonym fragmencie *Lalki i perły* Olgi Tokarczuk? Podaj nazwisko tego bohatera.

11.1.
0–1

.....

Zadanie 11.2. (0–1)

Wykaż, że bohater *Lalki* Bolesława Prusa, opisany w przytoczonym fragmencie *Lalki i perły* Olgi Tokarczuk, to *człowiek przywiązany do ludzi*. W odpowiedzi odwołaj się do relacji tego bohatera z wybranym bohaterem *Lalki* Bolesława Prusa.

11.2.
0–1

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 12.

Przeczytaj poniższy utwór literacki.

Antoni Lange
IV [Potrącona życia falą…]

Potrącona życia falą
    Dusza moja łka:
Łzy się palą – łzy kryształą –
    Wokół szara mgła.
Błędne było życie moje,
    Błędny jego kres:
Marzeń roje – niepokoje
    I krynice łez.
Siebiem winił i nikogo:
    Nieszczęśliwa gra!
Inną drogą płynąć błogo –
    Moja ścieżka zła.
Wirem złote sny rozwiane
    Otoczyły mnie:
Zapomniane, opłakane
    Widzę bogi w śnie.

[Z tomu *Rozmyślania*, 1906]

Antoni Lange, IV [Potrącona życia falą…], [w:] tegoż, *Rozmyślania i inne wiersze*, Warszawa 1979.

12.1.
0–1

Zadanie 12.1. (0–1)

Czy w przytoczonym wierszu Antoniego Langego podmiot liryczny wyraża postawę dekadencką? Uzasadnij odpowiedź.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 12.2. (0–1)

12.2.
0–1

Uzupełnij tabelę. Podaj nazwy środków wyrazu artystycznego, których przykłady – z zacytowanego wiersza Antoniego Langego – zamieszczono w tabeli.

Przykład	Nazwa środka wyrazu artystycznego
Dusza […] *łka*	
Zapomniane […] *bogi*	

Zadanie 13.

Przeczytaj poniższy fragment utworu literackiego.

Stefan Żeromski
Przedwiośnie

– Chciałem powiedzieć parę słów – zaczął Cezary – jakby określić? – prawie w kwestii formalnej. Chciałem zwrócić uwagę na nieskuteczność takiej propagandy jak ta, której przykład słyszałem przed chwilą.

Jeżeli tutejsza klasa robotnicza przeżarta jest nędzą i chorobami, jeśli ta klasa jest w stanie zwyrodnienia czy na drodze do zwyrodnienia, jeżeli ta klasa jest pozbawiona kultury, to jakimże sposobem i prawem ta właśnie klasa może rwać się do roli odrodzicielki tutejszego społeczeństwa? Takich argumentów nie należy używać. Należy raczej schować te fakty na dno, na sam spód dowodzeń, gdyż jest to właściwie argument przeciwko racjonalności uroszczeń[1] komunizmu. Klasa przeżarta nędzą i chorobami może być tylko obiektem czyjejś akcji odrodzeńczej, lecz w żadnym razie nie czynnikiem odradzającym.

Stefan Żeromski, *Przedwiośnie*, Warszawa 1985.

[1] Uroszczenie – żądanie.

Zadanie 13.1. (0–1)

13.1.
0–1

Wyjaśnij, z jakim poglądem komunistów polemizował Cezary Baryka w przytoczonym fragmencie *Przedwiośnia* Stefana Żeromskiego.

.....

.....

.....

.....

.....

13.2.
0–1

Zadanie 13.2. (0–1)

Jakim typem argumentu posłużył się Cezary Baryka w przytoczonym fragmencie *Przedwiośnia* Stefana Żeromskiego? Zaznacz właściwą odpowiedź, wybraną spośród podanych A–D.

A. *Ad personam*.
B. Wyrażającym groźbę.
C. Odwołującym się do autorytetu.
D. Opartym na logicznym rozumowaniu.

Zadanie 14. (0–1)

Przeczytaj poniższy fragment utworu literackiego.

Witold Gombrowicz
Ferdydurke

Co? Co? Chciałem krzyknąć, że nie jestem uczeń, że zaszła pomyłka, porwałem się do ucieczki, ale coś mnie z tyłu chwyciło jak w kleszcze i przygwoździło na miejscu – dziecięca, infantylna pupa mnie chwyciła. Z pupą nie mogłem się ruszyć, belfer zaś wciąż siedział i siedząc, wyrażał tak doskonałą belferskość, że zamiast krzyczeć, wystawiłem dwa palce do góry, jak to robią uczniowie w szkole, gdy chcą się odezwać. Pimko skrzywił się i rzekł:

– Niech Kowalski siedzi. […]

I siedziałem w nierealnym nonsensie jak we śnie, zakneblowany, zbelfrzony i zabelfrowany, siedziałem na dziecinnej pupci – on zaś siedział jak na Akropolu[1] i zapisywał coś w notesie. Wreszcie rzekł:

– No, Józiu, chodź, pójdziemy do szkoły.

Witold Gombrowicz, *Ferdydurke*, [w:] tegoż, *Pisma zebrane*, t. 2, Kraków 2007.

[1] Akropol – centralna część starożytnych Aten, położona na wzgórzu.

14.
0–1

Na podstawie przytoczonego fragmentu *Ferdydurke* Witolda Gombrowicza wyjaśnij, na czym polega koncepcja formy.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 15.

Przeczytaj poniższy fragment utworu literackiego.

Gustaw Herling-Grudziński
Inny świat

– W tej historii – zaczął ostrożnie [Jewriej] – jest pewna sprawa, którą przemilczałem i którą chciałbym ci teraz powiedzieć. Nie mówiłem o niej dotąd z nikim, bo prawdę powiedziawszy, nie miałem z kim. […] Ale przez tyle bezsennych nocy marzyłem o tym, aby spotkać kogoś, kto mógłby mnie zrozumieć, kto był także w obozie sowieckim… […] W mojej brygadzie pracowało czterech Niemców […]. Pracowali doskonale: nie miałem im nic do zarzucenia […]. Zażądano ode mnie, abym złożył zeznanie, że słyszałem ich rozmawiających po niemiecku o bliskim nadejściu Hitlera. […] Oficer NKWD nie ukrywał przede mną, że jeśli odmówię, wrócę na ogólne roboty, do lasu... Miałem więc do wyboru własną śmierć lub śmierć tych czterech... […] I wybrałem. Miałem dość lasu i tego przeraźliwego, codziennego wywijania się od śmierci – chciałem żyć. Złożyłem zeznanie. Rozstrzelano ich za zoną w dwa dni potem. […] Gdybym to powiedział komukolwiek z ludzi, wśród których teraz żyję – podjął cicho – nie uwierzyłby lub uwierzywszy, nie podałby mi ręki. Ale ty, ty przecież wiesz, do czego nas doprowadzono. Powiedz tylko to jedno słowo: rozumiem...

Poczułem, jak krew uderza mi do skroni, a wraz z nią cisną się przed oczy dawne obrazy, wspomnienia. Ale o ileż bardziej były zatarte wówczas, gdy tłumiłem je siłą, by uratować wiarę w ludzką godność, niż teraz, gdy nareszcie uspokojony – spoglądam na nie jak na ostygłą przeszłość! […] Miałem już jednak za sobą trzy lata wolności, […] normalnych uczuć, miłości, przyjaźni, życzliwości… Dni naszego życia nie są podobne do dni naszej śmierci i prawa naszego życia nie są również prawami naszej śmierci. Wróciłem z takim trudem między ludzi i miałbym teraz od nich dobrowolnie uciekać? Nie, nie mogłem wymówić tego słowa.

Gustaw Herling-Grudziński, *Inny świat*, Warszawa 1998.

Zadanie 15.1. (0–1)

15.1.
0–1

Na podstawie przytoczonego fragmentu *Innego świata* Gustawa Herlinga-Grudzińskiego wyjaśnij, jak życie w łagrze wpłynęło na postawę Jewrieja.

.....

.....

.....

.....

.....

15.2.
0–1

Zadanie 15.2. (0–1)

Na podstawie przytoczonego fragmentu *Innego świata* Gustawa Herlinga-Grudzińskiego wyjaśnij, dlaczego narrator nie okazał zrozumienia Jewriejowi.

.....

.....

.....

.....

.....

16.
0–1

Zadanie 16. (0–1)

Rozstrzygnij, czy nazwa Ministerstwo Prawdy jest adekwatna do działań tego urzędu opisanych w powieści *Rok 1984* George'a Orwella. Uzasadnij odpowiedź.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

.....

BRUDNOPIS (nie podlega ocenie)

JĘZYK POLSKI

Poziom podstawowy

Arkusz 1. (testy)

Formuła 2023

JĘZYK POLSKI

Poziom podstawowy

Arkusz 1. (testy)

Formuła 2023

JĘZYK POLSKI

Poziom podstawowy

Arkusz 1. (testy)

Formuła 2023